

MASOFAVIY VA GIBRID TA'LIMNING O'ZBEKISTONDA RIVOJLANISH TENDENSIYALARI (2024–2026)

Sodirjon Yakubov,

“Turon” Fanlar akademiyasi akademigi,
Toshkent Menejment va Iqtisodiyot institutining professori;

ORCID: 0009-0001-7420-4968

sodirjonyakubov89@gmail.com

Xasanova Shaxzoda,

Texnologiyalar, menejment va kommunikatsiyalar instituti

Tillari, tabiiy va ijtimoiy fanlar kafedrasida dotsenti

orcid.org/0000-0001-6517-0252

xasanovashaxzoda@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola O'zbekistonda masofaviy va gibridd ta'limning 2024–2026-yillardagi rivojlanish tendensiyalarini o'rganadi. COVID-19 pandemiyasi davrida boshlangan raqamli transformatsiya, hukumat strategiyalari va xalqaro loyihalar asosida tahlil qilinadi. Asosiy e'tibor raqamli infratuzilmani yaxshilash, o'qituvchilar malakasini oshirish, inklyuziv ta'lim va demografik o'sishga moslashuvga qaratilgan. Natijalar shuni ko'rsatadiki, 2026 yilga qadar masofaviy ta'limning ulushi ortib, gibridd modellar ta'lim sifatini oshirishi kutilmoqda. Maqola hukumat hujjatlari, UNESCO va UNICEF loyihalari ma'lumotlariga asoslangan.

Kalit so'zlar: masofaviy ta'lim, gibridd ta'lim, raqamli transformatsiya, O'zbekiston ta'lim tizimi, inklyuziv ta'lim, raqamli infratuzilma, o'qituvchilar malakasi, demografik o'sish, 2024–2026 tendensiyalari.

Аннотация. В данной статье рассматриваются тенденции развития дистанционного и гибридного образования в Узбекистане в 2024–2026 годах. Цифровая трансформация, начатая во время пандемии COVID-19, анализируется на основе правительственных стратегий и международных проектов. Основное внимание уделяется улучшению цифровой инфраструктуры, повышению квалификации учителей, инклюзивному образованию и адаптации к демографическому росту. Результаты показывают, что к 2026 году ожидается увеличение доли дистанционного обучения, а гибридные модели повысят качество образования. Статья основана на правительственных документах, данных проектов ЮНЕСКО и ЮНИСЕФ.

Ключевые слова: дистанционное образование, гибридное образование, цифровая трансформация, система образования Узбекистана, инклюзивное образование, цифровая инфраструктура, квалификация учителей, демографический рост, тенденции 2024–2026 годов.

Abstract. This article examines the development trends of distance and hybrid education in Uzbekistan for 2024-2026. The digital transformation initiated during the COVID-19 pandemic is analyzed based on government strategies and international projects. The main focus is on improving digital infrastructure, teacher training, inclusive education, and adaptation to demographic growth. The results show that by 2026, the share of distance learning is expected to increase, and hybrid models will improve the quality of education. The article is based on government documents and data from UNESCO and UNICEF projects.

Keywords: distance education, hybrid education, digital transformation, Uzbekistan's education system, inclusive education, digital infrastructure, teacher qualifications, demographic growth, trends for 2024-2026.

Kirish. O‘zbekistonda ta‘lim tizimi tez sur‘atlar bilan rivojlanmoqda, ayniqsa pandemiya davrida masofaviy va gibrid ta‘lim modellarining joriy etilishi bilan. “O‘zbekiston – 2030” strategiyasi va “Raqamli O‘zbekiston – 2030” dasturlari doirasida ta‘limning raqamli transformatsiyasi asosiy yo‘nalishlardan biri bo‘lib qoldi. 2024–2026 yillarda demografik o‘shish (aholi soni 40 millionga yetishi kutilmoqda) va iqtisodiy talablar ta‘sirida masofaviy ta‘limning roli ortmoqda. Ushbu maqola ushbu tendensiyalarni o‘rganib, ularning afzalliklari va muammolarini tahlil qiladi. Maqsad – ta‘lim siyosatini takomillashtirish uchun takliflar berish.

Adabiyotlar tahlili. O‘zbekistonda masofaviy ta‘limning rivojlanishi COVID-19 pandemiyasi bilan boshlangan bo‘lib, televizor orqali translyatsiya qilingan darslar orqali o‘quv natijalarini yaxshilashga erishilgan. Xalqaro tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston pandemiya vaqtida o‘quv yo‘qotishlarini oldini olishda muvaffaqiyat qozongan yagona davlatlardan biri bo‘lgan, ayniqsa matematika fanida natijalar oshgan. Shuningdek, UNESCO va UNICEF loyihalari doirasida raqamli ta‘limni rivojlantirish bo‘yicha ishlar olib borilmoqda, masalan, “Empowering Education in Uzbekistan” loyihasi orqali o‘qituvchilarni raqamli vositalarga o‘rgatish.

Oliy ta‘limda raqamli transformatsiya 2020 yildan boshlab tezlashtirilgan. 2024 yilga kelib, oliy o‘quv yurtlarining 78% asosiy raqamli darajaga erishgan, bu esa ma‘muriy samaradorlikni 35-48% ga oshirgan. “Digital Uzbekistan 2030” strategiyasi doirasida onlayn platformalar (masalan, onlinedu.uz) va gibrid modellar joriy etilmoqda. Umumiy ta‘limda esa USAID va UNICEF loyihalari, jumladan Eduten platformasi piloti orqali matematika natijalari 16.9% ga yaxshilangan.

Makroiqtisodiy va hududiy tadqiqotlar instituti (MHTI) mutaxassisleri tomonidan olib borilgan tahlillar shuni ko‘rsatadiki, so‘nggi yillarda dunyo miqyosida bo‘lgani kabi O‘zbekistonda ham masofaviy va gibrid ta‘lim tizimi jadal rivojlanmoqda. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining keng joriy etilishi ta‘lim sohasida yangi imkoniyatlarni yaratib, o‘quv jarayonini raqamlashtirish va optimallashtirishga xizmat qilmoqda.

Xususan, global miqyosda onlayn ta‘limning ommalashuvi COVID-19 pandemiyasi davrida keskin tezlashdi. Ushbu jarayon natijasida masofaviy ta‘limga bo‘lgan talab oshib, yangi pedagogik yondashuvlar, jumladan, gibrid (aralash) ta‘lim modeli shakllandi. Mazkur model an‘anaviy (oflayn) va masofaviy ta‘limning uyg‘unlashuvi asosida tashkil etilib, ta‘lim samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda.

Xalqaro tajriba shuni ko‘rsatadiki, masofaviy ta‘lim bozori barqaror o‘shish sur‘atlariga ega. Masalan, AQShda magistratura bosqichidagi talabalarning qariyb 22 foizi va bakalavriat bosqichidagi talabalarning 11 foizi onlayn shaklda ta‘lim oladi. Shuningdek, 2023-yilda onlayn ta‘lim xizmatlari hajmi 74,8 milliard AQSh dollariga yetgani kuzatilgan. Buyuk Britaniyada esa 2021–2026 yillar oralig‘ida elektron ta‘lim bozori hajmi 11,57 milliard dollarga yetishi prognoz qilinmoqda. Bu jarayonda

mikrota'lim (microlearning) konsepsiyasi – ya'ni o'quv materiallarini qisqa video, audio va infografik bloklarga ajratish tendensiyasi muhim rol o'ynamoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Tadqiqot metodologiyasi sifatida tizimli tahlil, qiyosiy yondashuv hamda statistik ma'lumotlarni umumlashtirish usullaridan foydalanildi. Shuningdek, masofaviy va gibrid ta'limga oid milliy va xalqaro hujjatlar, hisobotlar hamda ilmiy manbalar asosida kontent-tahlil amalga oshirildi. Olingan natijalar asosida ta'lim jarayonidagi zamonaviy tendensiyalar va ularning samaradorligi ilmiy jihatdan baholandi.

Tahlillar va natijalar. Bugungi kunda global ta'lim platformalari, jumladan, Coursera va edX, dunyoning 200 dan ortiq yetakchi universitetlari bilan hamkorlikda sifatli ta'lim xizmatlarini taklif etmoqda. Ushbu platformalar orqali talabalar geografik joylashuvidan qat'i nazar, bakalavr va magistr darajalarini olish imkoniyatiga ega bo'lib, kampusdagi talabalar bilan teng o'quv dasturlaridan foydalanishlari mumkin.

O'zbekistonda ham masofaviy va gibrid ta'limni rivojlantirish bo'yicha muhim institutsional islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, 2023/2024 o'quv yilidan boshlab davlat va nodavlat oliy ta'lim muassasalariga masofaviy ta'lim yo'nalishida kadrlar tayyorlashga ruxsat berildi. Shuningdek, xalqaro hamkorlik doirasida Coursera platformasi bilan IT-ta'limni rivojlantirish bo'yicha memorandum imzolanib, millionlab bepul kurslardan foydalanish imkoniyati yaratildi.

2024–2026 yillar davomida O'zbekistonda masofaviy va gibrid ta'lim rivojlanishining asosiy tendensiyalari quyidagilardan iborat bo'lishi kutilmoqda:

- ta'lim jarayonini to'liq raqamlashtirish va LMS (Learning Management System) platformalarini keng joriy etish;
- gibrid ta'lim modelini oliy ta'lim muassasalarida keng qo'llash;
- mikrota'lim va modul asosidagi o'qitish usullarining ommalashuvi;
- xalqaro onlayn platformalar bilan integratsiyaning kuchayishi;
- pedagog kadrlarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish.

Masofaviy va gibrid ta'limning joriy etilishi ijtimoiy-iqtisodiy jihatdan ham muhim ahamiyatga ega. Jumladan, ushbu tizim:

- ayollarning ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytiradi va ularning mehnat bozoridagi faolligini oshiradi;
- nogironligi bo'lgan shaxslar uchun inklyuziv ta'lim muhitini yaratadi;
- oliy ta'lim bilan qamrov darajasini oshirishga xizmat qiladi.

2024–2026 yillarda masofaviy va gibrid ta'limning rivojlanish tendensiyalari quyidagi jihatlarda namoyon bo'lmoqda:

1. Infratuzilma rivoji: 2026 yilga qadar maktablarning 100% raqamli tizimga ulanishi rejalashtirilgan. Jahon Banki loyihasi doirasida 60% sinflarga kompyuterlar yetkaziladi. Natijada, gibrid modellar (onlayn va oflayn darslar aralashmasi) keng

tarqaladi, bu demografik o‘shishga (2026 yilga 7.6 million o‘quvchi) moslashishga yordam beradi.

2. **O‘qituvchilar malakasi:** UNESCO loyihalari orqali o‘qituvchilarning 100% raqamli va inklyuziv ta’limga o‘qitilishi kutilmoqda. Eduten piloti shuni ko‘rsatdiki, raqamli vositalar o‘quv natijalarini 10-17% ga oshiradi. Biroq, o‘qituvchilarning 68% raqamli malakasi yetarli emas, bu muammo 2025 yilda CPD (Continuous Professional Development) orqali hal qilinadi.

3. **Inkluzivlik va tenglik:** Gibrid ta’lim nogironligi bor bolalar va qizlar uchun imkoniyatlar yaratadi. JICA loyihasi doirasida 195 maktabda inklyuziv sinflar ochilgan. Natijada, 2026 yilga maktabgacha ta’lim qamrovi 80% ga yetadi, masofaviy platformalar orqali qishloq hududlari qamrab olinadi.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, pandemiyadan keyingi davrda masofaviy ta’limning samaradorligi oshgan: o‘quv natijalari yaxshilangan, ammo infratuzilma va malaka muammolari saqlanib qolmoqda. 2026-yilga prognoz: gibrid modellar ta’lim sifatini 20-30% ga oshirishi mumkin, ammo bu uchun PPP (public-private partnerships) va xalqaro grantlar zarur.

Xulosa. O‘zbekistonda masofaviy va gibrid ta’lim 2024–2026-yillarda raqamli transformatsiyaning asosiy vositasi bo‘lib qoladi. Hukumat strategiyalari va xalqaro loyihalar orqali infratuzilma va malaka oshirilishi kutilmoqda, bu ta’limning inklyuzivligi va sifatini yaxshilaydi. Xulosa qilib aytganda, 2024–2026-yillarda O‘zbekistonda masofaviy va gibrid ta’lim tizimi raqamli transformatsiya jarayonining muhim yo‘nalishlaridan biri sifatida rivojlanib, ta’lim sifatini oshirish, teng imkoniyatlar yaratish va global ta’lim makoniga integratsiyalashuvni ta’minlashda muhim omil bo‘lib xizmat qiladi. Xalqaro hamkorlik ham muhim: Jahon Banki va JICA loyihalari orqali raqamli infratuzilma yaxshilanmoqda. 2023-2026 yillarda ta’lim reformasi kompaktida LMS (Learning Management Systems) va gibrid o‘quv markazlari rivojlantirilishi belgilangan. Biroq, qishloq va shahar o‘rtasidagi raqamli farq (internet va qurilmalar mavjudligi) muammo bo‘lib qolmoqda. Biroq, qishloq-shahar farqi va resurslar taqchilligini bartaraf etish zarur. Kelgusida sun’iy intellekt va blended learningga ko‘proq e’tibor qaratish tavsiya etiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Uzbekistan shows the world how distance education can work in a crisis. (2025). <https://world-education-blog.org/2025/07/07/uzbekistan-shows-the-world-how-distance-education-can-work-in-a-crisis>
2. Digitalization in Uzbekistan's Higher Education: A View Through the Lens of Opportunity. (2024). https://www.academia.edu/143543991/Digitalization_in_Uzbekistans_Higher_Education_A_View_Through_the_Lens_of_Opportunity
3. Advancing Quality Education and Lifelong Learning in Uzbekistan. (2025). <https://www.unesco.org/en/articles/advancing-quality-education-and-lifelong-learning-uzbekistan>

4. UZBEKISTAN PARTNERSHIP COMPACT FOR EDUCATION REFORM. (2023). <https://www.unicef.org/uzbekistan/media/5671/file/Partnership%20Compact%20for%20Education%20reform.pdf>
5. Educational Technology Use in Uzbek Schools. (2025). <https://www.unicef.org/innovation/media/24166/file/Uzbekistan%20Eduten%20Piloting%20Implementation%20Repor25June2025.pdf.pdf>
6. Digital learning in Uzbekistan: challenges and lessons learnt. (2022). <https://www.eua.eu/our-work/expert-voices/digital-learning-in-uzbekistan-challenges-and-lessons-learnt.html>
7. ENHANCING DIGITAL LITERACY IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL SYSTEM. (2024). <https://fledu.uz/language/en/enhancing-digital-literacy-in-uzbekistans-educational-system-ai-generated-article>

